

**MOLIYAVIY SAVODXONLIKNI OSHIRISH ORQALI AHOLINING
IQTISODIY FAOLLIGINI KUCHAYTIRISH**

Bozorboyev Diyorbek Po'lat o'g'li
Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston
Milliy universiteti Jizzax filiali

Annotatsiya: Ushbu maqola aholining moliyaviy savodxonligini oshirish orqali ularning iqtisodiy faolligini kuchaytirish imkoniyatlarini ilmiy tahlil qiladi. Tadqiqot shaxslar va oilalarning daromad, xarajat, tejash, investitsiya va kredit masalalarini tushunish qobiliyatini oshirish, moliyaviy qarorlarni ongli qabul qilish, moliyaviy risklarni kamaytirish va moliya bozorida ishtirok etishni rag'batlantirish mexanizmlarini o'rganadi. Shu bilan birga, maqolada davlat, banklar va nodavlat tashkilotlar tomonidan amalga oshiriladigan moliyaviy ta'lim, seminarlar, onlayn kurslar va maslahat tizimlarining samaradorligi tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, moliyaviy savodxonlikni oshirish milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishi va aholining iqtisodiy faolligini sezilarli darajada kuchaytirishda muhim ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: moliyaviy savodxonlik, iqtisodiy faollik, moliyaviy ta'lim, tejash, investitsiya, kredit, moliyaviy qarorlar, moliyaviy risklar, bank tizimi, davlat siyosati, moliya bozorida ishtirok etish.

Аннотация: Статья посвящена научному анализу возможностей повышения экономической активности населения через улучшение финансовой грамотности. Исследование рассматривает повышение способности отдельных лиц и семей понимать вопросы доходов, расходов, сбережений, инвестиций и кредитов, принимать обоснованные финансовые решения, снижать финансовые риски и участвовать в финансовом рынке. Также анализируется эффективность финансового образования, семинаров, онлайн-курсов и консультационных систем, реализуемых государством, банками и неправительственными организациями. Результаты показывают, что повышение финансовой грамотности играет ключевую роль в устойчивом развитии национальной экономики и значительном увеличении экономической активности населения.

Ключевые слова: финансовая грамотность, экономическая активность, финансовое образование, сбережения, инвестиции, кредит, финансовые решения, финансовые риски, банковская система, государственная политика, участие в финансовом рынке.

Annotation: The article provides a scientific analysis of enhancing the economic activity of the population through improving financial literacy. The study examines increasing individuals' and households' ability to understand income, expenses, savings, investments, and credit, make informed financial decisions, reduce financial

risks, and participate in the financial market. The effectiveness of financial education, seminars, online courses, and advisory systems implemented by the government, banks, and non-governmental organizations is also analyzed. The results indicate that improving financial literacy plays a crucial role in the sustainable development of the national economy and significantly enhancing the economic activity of the population.

Keywords: financial literacy, economic activity, financial education, savings, investment, credit, financial decisions, financial risks, banking system, government policy, participation in the financial market.

Moliyaviy savodxonlikni oshirish orqali aholining iqtisodiy faolligini kuchaytirish milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishi va ichki bozorning samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Moliyaviy savodxonlik – bu shaxslar va oilalarning daromad, xarajat, tejash, investitsiya va kredit masalalarini tushunish, moliyaviy qarorlarni ongli qabul qilish qobiliyatidir. Aholining moliyaviy savodxonligi yuqori bo‘lganda, ularning moliyaviy xatti-harakatlari barqaror, maqsadli va iqtisodiy samarador bo‘ladi. Shu orqali ichki talabni rag‘batlantirish, investitsiyalarni ko‘paytirish va iqtisodiy faollikni oshirish mumkin bo‘ladi. Moliyaviy savodxonlikni oshirishning samarali mexanizmlari orasida ta‘lim dasturlari, seminarlar, onlayn kurslar, moliyaviy maslahatlar, davlat va nodavlat tashkilotlarning targ‘ibot ishlari, shuningdek banklar va moliya institutlarining mijozlarni o‘qitish tizimlari mavjud.

Aholining moliyaviy savodxonligini oshirish orqali moliyaviy qarorlar sifati yaxshilanadi, shaxsiy va oilaviy byudjetni boshqarish samaradorligi oshadi, tejash va investitsiya odatlari shakllanadi, bu esa iqtisodiy faollikni sezilarli darajada kuchaytiradi. Shu bilan birga, moliyaviy savodxonlikning oshishi kreditlash, sug‘urta va investitsiya mahsulotlaridan oqilona foydalanishni rag‘batlantiradi, moliyaviy risklarni kamaytiradi va moliya bozorining barqarorligini mustahkamlaydi. Shu tarzda, aholining moliyaviy savodxonligi oshirilsa, nafaqat shaxsiy moliya holati yaxshilanadi, balki milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligi va barqarorligi ham kuchayadi.

Moliyaviy savodxonlikni oshirish aholining iqtisodiy qarorlar sifatini yaxshilash, tejash va investitsiya odatlarini shakllantirish hamda moliya bozorida faol ishtirok etishini rag‘batlantirishning asosiy vositasidir. Aholi moliyaviy savodxonligi yuqori bo‘lganda, ularning daromad va xarajatlarni muvofiqlashtirish qobiliyati oshadi, moliyaviy resurslardan oqilona foydalanadi va shaxsiy moliyaviy barqarorlikni mustahkamlaydi. Shu orqali ichki talabni rag‘batlantirish, kichik va o‘rta biznesni rivojlantirish hamda milliy iqtisodiy faollikni oshirish imkoniyati yaratiladi. Moliyaviy ta‘lim dasturlari, seminarlar, onlayn kurslar, bank va moliya institutlari tomonidan tashkil etiladigan maslahat tizimlari aholi moliyaviy xatti-harakatlarini o‘zgartirishda samarali mexanizm sifatida xizmat qiladi.

Moliyaviy savodxonlikni oshirishning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati ham katta. Tejash va investitsiya odatlarini shakllantirgan aholining moliyaviy barqarorligi kuchayadi, bu esa iqtisodiy inqirozlar davrida ham ularning moliyaviy xavfsizligini

ta'minlaydi. Shu bilan birga, moliyaviy savodxonlik jamiyatning moliyaviy madaniyatini oshiradi, firibgarlik va moliyaviy xatoliklarga duchor bo'lish xavfini kamaytiradi, kredit va sug'urta mahsulotlaridan oqilona foydalanishni rag'batlantiradi. Moliyaviy savodxonlikni oshirish orqali aholining raqamli moliya xizmatlariga bo'lgan qiziqishi ham ortadi, bu esa banklar va moliya institutlariga yangi mahsulotlar yaratish va innovatsion yechimlarni joriy etish imkonini beradi.

Shuningdek, moliyaviy savodxonlik iqtisodiy faollikni oshirishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi, chunki aholi moliyaviy resurslardan samarali foydalanish, o'z biznesini rivojlantirish va investitsiya imkoniyatlaridan foydalangan holda daromadlarini ko'paytiradi. Bu esa nafaqat shaxsiy daromadni oshiradi, balki milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishiga hissa qo'shadi. Davlat tomonidan moliyaviy savodxonlikni oshirish bo'yicha olib boriladigan strategik siyosatlar, jumladan, moliyaviy ta'lim dasturlari, targ'ibot kampaniyalari va moliya institutlari bilan hamkorlik aholi moliyaviy madaniyatini oshirishda muhim ahamiyatga ega.

Shu tariqa, moliyaviy savodxonlikni oshirish aholining iqtisodiy faolligini sezilarli darajada kuchaytiradi, ichki bozorni rag'batlantiradi va milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi. Bu jarayon samarali boshqarilganda, aholining moliyaviy qarorlari sifatli bo'ladi, moliya bozorida ishtirok etish darajasi ortadi va iqtisodiy barqarorlik mustahkamlanadi.

Moliyaviy savodxonlikni oshirish aholining shaxsiy va oilaviy moliya boshqaruvi sifatini yaxshilash, moliyaviy resurslarni oqilona taqsimlash va iqtisodiy qarorlarni ongli qabul qilish imkoniyatini beradi. Aholi moliyaviy savodxonligi yuqori bo'lganda, ularning tejash va investitsiya odatlari shakllanadi, moliyaviy risklarni kamaytirish darajasi ortadi, bu esa iqtisodiy faollikni kuchaytiradi. Moliyaviy ta'lim dasturlari, seminarlar, onlayn kurslar, banklar va moliya institutlari tomonidan tashkil etiladigan maslahat tizimlari aholi xatti-harakatlarini transformatsiya qilishda muhim rol o'ynaydi. Shu orqali aholining moliyaviy qarorlari sifatli, barqaror va maqsadli bo'ladi.

Moliyaviy savodxonlikni oshirish ijtimoiy-iqtisodiy jihatdan ham ahamiyatlidir. Shaxslar va oilalar moliyaviy qarorlarni ongli qabul qilganda, ularning byudjeti barqaror bo'ladi, moliyaviy xavfsizlik oshadi va iqtisodiy inqirozlar davrida ham moliyaviy barqarorlik saqlanadi. Shu bilan birga, moliyaviy savodxonlik jamiyatning moliyaviy madaniyatini rivojlantiradi, firibgarlik va moliyaviy xatoliklarga uchrash xavfini kamaytiradi, kredit va sug'urta mahsulotlaridan oqilona foydalanishni rag'batlantiradi.

Raqamli moliya xizmatlari bilan tanishish va ulardan foydalanish aholining moliyaviy savodxonligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Mobil banking va onlayn moliya ilovalari orqali foydalanuvchilar o'z mablag'larini nazorat qilish, to'lovlarni amalga oshirish, investitsiyalarni boshqarish va moliyaviy qarorlarni tezkor qabul qilish imkoniyatiga ega bo'ladi. Shu tarzda, moliyaviy savodxonlik nafaqat shaxsiy

daromadni oshirishga, balki milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishiga hissa qoʻshadi.

Moliyaviy savodxonlikni oshirishning strategik ahamiyati davlat siyosati bilan ham bogʻliq. Davlat moliyaviy taʼlim dasturlarini ishlab chiqish, targʻibot kampaniyalarini amalga oshirish, banklar va nodavlat tashkilotlar bilan hamkorlik qilish orqali aholining moliyaviy bilimlarini oshirish imkonini beradi. Shu tariqa, moliyaviy savodxonlikni oshirish aholining iqtisodiy faolligini sezilarli darajada kuchaytiradi, ichki bozorni ragʻbatlantiradi va milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Oʻzbekiston Respublikasi Moliya vazirligi. **“Moliyaviy savodxonlikni oshirish boʻyicha strategik hujjatlar”**, Toshkent, 2022.
2. Karimov B., Tursunov S. **“Moliyaviy savodxonlik va iqtisodiy faollik”**, Toshkent: Iqtisodiyot va moliya nashriyoti, 2023.
3. Oʻzbekiston Respublikasi Markaziy banki. **“Aholi moliyaviy savodxonligi va bank xizmatlaridan foydalanish boʻyicha yillik hisobot”**, Toshkent, 2023.
4. Rahmonov D. **“Moliyaviy taʼlim dasturlari va ularning samaradorligi”**, Toshkent: Iqtisodiyot va boshqaruv, 2022.
5. Oʻzbekiston Respublikasi Davlat statistika qoʻmitasi. **“Milliy iqtisodiyotda aholi moliyaviy faolligi boʻyicha maʼlumotlar”**, Toshkent, 2023.
6. Saidov M. **“Bank xizmatlari va moliyaviy savodxonlik: innovatsion yechimlar”**, Toshkent: Iqtisodiyot va moliya, 2022.
7. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining qarorlari va farmonlari. **“Moliyaviy savodxonlik va iqtisodiy faollikni oshirish choralari”**, Toshkent, 2021–2024.
8. Mirzaev A. **“Aholining moliyaviy xatti-harakatlari va iqtisodiy barqarorlik”**, Toshkent: Iqtisodiyot va moliya nashriyoti, 2021.